

Олег Хорсуненко

заступник прокурора м. Одеси, Україна

РЕФОРМУВАННЯ ПРОКУРАТУРИ УКРАЇНИ ВІДПОВІДНО ДО ВИМОГ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ: АНАЛІЗ ПЕРШИХ КРОКІВ

Oleg Horsunenko

Deputy Prosecutor of Odesa, Ukraine

REFORM OF THE PROSECUTOR'S OFFICE OF UKRAINE IN ACCORDANCE WITH EU REQUIREMENTS: AN ANALYSIS OF THE FIRST STEPS

The article researches the basic directions of reforming the prosecutor's office of Ukraine in accordance with the European Union.

The author stated that the priority for the reform of the prosecutor's office of Ukraine is to determine its place among public authorities, given the experience of the countries of the European Union and peculiarities of Ukrainian statehood. Also, the article focuses on the fact that the prosecutor's office, carrying out surveillance, is a carrier of state power. Activities of prosecution in Ukraine is one of the most important mechanisms for implementation of state power that ensures the rule of law, unity and strengthening of law, protection of rights and freedoms of man and citizen.

Key words: prosecutor, the prosecutor's office, requirements of the European Union, international acts, reform of the prosecution.

В умовах сьогодення прокурорам доводиться виконувати функції, закріплені в Конституції України, одночасно з активним реформуванням прокуратури України. У 1995 році при вступі до Ради Європи Україна взяла на себе зобов'язання – провести реформування прокуратури. До завдань такої реформи слід віднести створення нової прокуратури України, яка функціонуватиме тільки на засадах професійності, демократичності, самоврядності системи та керуватиметься у своїй діяльності виключно Конституцією України, законами України та провідними стандартами Європейського Союзу стосовно прав і свобод людини.

У березні 2015 року керівництвом Генеральної прокуратури України представлено громадськості стратегію реформування органів прокуратури України. Концепція реформування органів прокуратури розроблена з урахуванням європейського та американського досвіду, адже Україна має амбітні плани увійти до європейської спільноти. На думку В. Шокіна, докорінна зміна правоохоронних органів і, в першу чергу, органів прокуратури має стати наріжним каменем нової сучасної держави, де панують європейські цінності – цінності, за які віддали життя герої Небесної сотні і зараз гинуть наші воїни на Сході держави. За словами Генерального прокурора, Президент України Петро Порошенко і суспільство вимагають створення абсолютно нової прокуратури: з новими підходами у роботі та кадрами, які стануть рушійною силою реформування всієї системи органів прокуратури. Презентуючи бачення реформи органів прокуратури, заступник Генерального прокурора Д. Сакварелідзе акцентував увагу на нагальних вимогах українського суспільства, та наголосив, що концепція буде реалізована у максимально короткі строки. Конкретизуючи кардинальні та важливі напрямки системної і структурної реорганізації прокуратури, заступник Генерального прокурора підкреслив, що в першу чергу необхідно звільнити прокуратуру від зайвих функцій, оптимізувати та де бюрократизувати існуючі системи та процедури, впровадити сучасні системи автоматизації відповідно до європейських стандартів. Звичайно ж не менш важливим, за словами Давіда Сакварелідзе, є створення нової організаційної структури, яка буде базуватися на

професійних кадрах¹.

Станом на сьогодні реформа прокуратури України вже розпочалась. Проведено два етапи відкритого конкурсу на зайняття посад керівників місцевих прокуратур, їх перших заступників та заступників. Складено рейтинг кандидатів, які допущені до участі в третьому етапі. Також, пройшли тестування працюючі прокурори з метою зайняття посад прокурорів місцевих прокуратур.

Метою цієї наукової статті є дослідження основних напрямів реформування прокуратури України відповідно до вимог Європейського Союзу.

Питання реформування прокуратури України свого часу досліджувались багатьма ученими, такими як Литвак О.М., Толочко О.М., Козьяков І.М., Шумський П.В., Долежан В., Горган О.Л., Наулік Н.С., Трагнюк Р.Р., Кравчук В.М., та іншими.

Як зазначає І. Козьяков у процесі реформування органів прокуратури України, наближення їх діяльності до європейських стандартів постає потреба покращення ефективності та результативності діяльності прокурорів. Із цим також пов'язана необхідність формування висококваліфікованого кадрового складу та належної організації його роботи, побудованої на сучасних правових принципах і процедурах, із запозиченням кращих європейських практик менеджменту в органах прокуратури. Успішність реформи безпосередньо залежить від наповнення ефективної системи управління її організаційним розвитком – комплексом заходів у царині організації та управління, які спрямовані на здійснення масштабних перетворень у прокурорській системі та супроводжуються створенням нових і вдосконалюванням існуючих процесів організаційного управління та прийняття рішень стратегічного характеру (щодо функцій, компетенції, структури, кадрового складу тощо)².

У своїх дослідженнях В. Кравчук виділяє три основні шляхи вдосконалення прокуратури України — інституціональний, функціональний та змістовний. Перший — це процес поступової зміни правового становища прокуратури у механізмі держави, пошуку оптимального варіанту організації та діяльності органів прокуратури. Функціональний варіант вдосконалення прокуратури полягає в окресленні чіткого призначення інституту прокуратури у механізмі держави, чіткому законодавчому закріпленні функцій його діяльності. А змістовний напрям вдосконалення прокуратури полягає в підвищенні ефективності діяльності прокуратури, якісній реалізації покладених на неї функцій³.

Заслужують уваги висловлювання Р. Трагнюка, який зазначає, що з прийняттям 14 жовтня 2014 року нового Закону України «Про прокуратуру» найбільш суттєві зміни стосувалися функціональної спрямованості прокурорської діяльності⁴.

Ключовою новелою Закону є визначення функції нагляду за додержанням і застосуванням законів через форму представництва. Однак, у позитивності такого визначення є багато спірного, оскільки для законодавчої практики та теорії права не зрозумілим на сьогодні, є встановлення реалізації однієї функції у формі іншої функції. Адже, відповідно до Конституції України та Закону України «Про прокуратуру» представництво інтересів громадянина або держави в суді є функцією прокуратури України⁵.

На думку, Р. Трагнюка, такі зміни стали можливими завдяки тому, що, на виконання конституційної умови щодо створення системи державних контрольних органів, п. 2 ч. 1 ст. 17 Закону України «Про центральні органи виконавчої влади» від 17 березня 2011 року передбачено, що здійснення державного нагляду (контролю) є основним завданням центральних органів виконавчої влади. З огляду на це, виконання прокуратурою нагляду за додержанням і застосуванням законів фактично вело до дублювання функцій відповідних органів виконавчої влади, на які покладаються повноваження щодо нагляду (контролю) за додержанням законів, що не дозволяло, з одного боку, чітко зрозуміти, який орган несе відповідальність за стан справ у певній сфері суспільних відносин, а, з іншого боку, вело до збільшення кількості перевірок та інших заходів, які

¹ Інформація Управління зв'язків із громадськістю та ЗМІ Генеральної прокуратури України. <http://www.gp.gov.ua/ua/news.html?_m=publications&_t=rec&id=152078>

² Козьяков, І.М. (2015). Методологічні аспекти організації прокурорської діяльності на сучасному етапі. *Вісник прокуратури*, Вип. 7, 23-33.

³ Кравчук, В.М. (2009). Прокуратура України та європейська інтеграція. *Українсько-грецький міжнародний науковий юридичний журнал «Порівняльно-правові дослідження*, 1, 137–141.

⁴ Трагнюк, Р.Р. (2014). Реформування функцій прокуратури України за новим Законом «Про прокуратуру». *Електронне наукове видання «Юридичний науковий електронний журнал»*, 3, 176-179.

⁵ Закон про прокуратуру 2014 (Верховна Рада України). *Відомості Верховної Ради України*, 2-3, 12.

могли перешкоджати нормальній діяльності фізичних та юридичних осіб, насамперед у сфері підприємницької діяльності. В підсумку, Закон не лише не передбачає збереження функції нагляду за додержанням і застосуванням законів, а й вносить ряд змін до інших законодавчих актів, спрямованих на скасування прокурорського нагляду за додержанням законів¹.

Частково із такою позицією автора можна погодитись, однак, прокурорський нагляд – це діяльність органів прокуратури спрямована на додержання і правильне застосування законів Кабінетом Міністрів України, міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади, органами державного і господарського управління та контролю, Радою міністрів Автономної Республіки Крим, місцевими Радами, їх виконавчими органами, військовими частинами, політичними партіями, громадськими організаціями, масовими рухами, підприємствами, установами і організаціями, незалежно від форм власності, підпорядкованості та приналежності, посадовими особами та громадянами².

Також, варто звернути увагу, що повноваженнями щодо захисту прав і свобод людини в Україні прокуратура була наділена при виконанні функцій нагляду за додержанням і застосуванням законів. Діяльність органів прокуратури щодо вирішення заяв і звернень громадян, перевірки сигналів преси та інших засобів масової інформації про порушення законності забезпечує своєчасний і кваліфікований розгляд кожного звернення, всебічну перевірку доводів заявника і прийняття на місці правильного рішення, поновлення порушених прав і законних інтересів громадян, притягнення до відповідальності винних осіб³. Такі повноваження були одним із найбільш вагомих чинників підтримання режиму законності та правопорядку, підвищення правової захищеності громадян у їх відносинах з іншими державними органами, посадовими та службовими особами⁴.

Новий сучасний прокурор має виступати у розумінні населення не карателем чи навіть обвинувачем, а, насамперед, захисником прав і свобод громадян та інтересів держави. Його головним завданням має бути реальне поновлення цих прав та інтересів, відшкодування завданих збитків, застосування заходів впливу, не пов'язаних з притягненням до кримінальної відповідальності⁵.

Однак, очевидним є те, що збереження функції нагляду за додержанням і застосуванням законів порушувало міжнародні зобов'язання нашої держави перед європейськими інституціями, тому її скасування було закономірним в контексті євроінтеграційного курсу України.

Ще однією новелою Закону є відсутність визначення функції досудового слідства. Однак, відповідно до п. 1 Розділу X «Прикінцеві положення» та п. 1 Розділу XI «Перехідні положення» КПК України визначено, що слідчі органів прокуратури здійснюють повноваження щодо досудового розслідування злочинів, передбачених статтями 402-421, 423-435 КК України та ч. 4 ст. 216 КПК України до дня початку діяльності Державного бюро розслідувань України, але не пізніше п'яти років з дня набрання чинності КПК України⁶. Дані положення закріплено у п. 4 Розділу XIII «Перехідні положення» Закону України «Про прокуратуру», до початку діяльності державного бюро розслідувань, але не пізніше п'яти років після набрання чинності КПК України слідчі органів прокуратури здійснюють досудове розслідування у визначеному КПК України порядку⁷. Отже, функція досудового слідства залишається за прокуратурою в якості тимчасової до дня початку діяльності Державного бюро розслідувань України, але не пізніше 20 листопада 2017 року (коли виповнюється 5 років з дня набрання чинності КПК України). До цього часу на слідчих органів прокуратури поширюється положення Закону, в т. ч. ст. 86 Закону України «Про прокуратуру», що

¹ Трагнюк, Р.Р. (2014). Реформування функцій прокуратури України за новим Законом «Про прокуратуру». *Електронне наукове видання «Юридичний науковий електронний журнал»*, 3, 176-179.

² Зарубинська, І.С., Наулік, Н.С. (2013). Прокурорський нагляд за додержанням і застосуванням законів у механізмі захисту прав і свобод людини в Україні. *Вісник національної академії прокуратури України*, 3, 7-8.

³ *Закон про прокуратуру 1991* (Верховна Рада України). *Відомості Верховної Ради України*, 53, 793.

⁴ Боровик, А. (2011). Прокурорський нагляд за додержанням законів. *Вісник прокуратури*, 1(115), 22.

⁵ Головін, А. (2012). Діяльність прокуратури щодо захисту конституційних прав і свобод людини і громадянина у рішеннях Конституційного Суду України. *Голос України*, 174 (5424), 18 вересня.

⁶ *Кримінальний процесуальний кодекс України 2013* (Верховна Рада України). *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 9-10, 11-12, 13, 88.

⁷ *Закон про прокуратуру 2014* (Верховна Рада України). *Відомості Верховної Ради України*, 2-3, 12.

регулює пенсійне забезпечення працівників органів прокуратури, також вони зберігають право носіння вогнепальної зброї (п. п. 5, 11 Розділу XIII «Перехідні положення» Закону).

Враховуючи вищевикладене, можна зробити висновок, що Закон України «Про прокуратуру» від 14 жовтня 2014 року суттєво реформував функціональну модель прокуратури України. Скасовано функцію нагляду за додержанням і застосуванням законів, обмежено функцію нагляду за додержанням прав і свобод людини і громадянина межами представницької діяльності прокуратури, підтверджено норми КПК України щодо збереження функції досудового слідства до моменту початку роботи Державного бюро розслідувань України, а також включено координаційну діяльність до змісту функції нагляду за додержанням законів органами, що провадять оперативно-розшукову діяльність, дізнання, досудове слідство. Однозначно, такі зміни відповідають рекомендаціям Ради Європи і слугуватимуть наближенню прокуратури України до міжнародних стандартів функціонування цього органу.

Таким чином, маємо розпочату реформу прокуратури України у вигляді її реорганізації, а також законодавче закріплення функцій прокуратури відповідно до вимог європейського напрямку інтеграції.

Проте необхідно розглянути ще один напрям реформування прокуратури, а саме віднесення її до однієї з гілок влади.

З досліджень О. Толочка вбачаємо, що на сьогодні як суспільством, так і самою професійною прокурорською корпорацією чітко усвідомлюється необхідність подальшого реформування та переходу до моделі прокуратури, яка має природно інтегруватися в існуючі правові механізми та сприйматися суспільством як вкрай необхідна та ефективна¹. Рекомендація Комітету Міністрів Ради Європи Res (2000) 19 визнає можливість існування у демократичному суспільстві різних моделей прокуратури. Зокрема, прокуратура може існувати як незалежна частина в системі судової влади з обов'язковим визначенням у законі характеру і меж її незалежності (п. 14). Очевидно, що прокуратура може бути відносно залежною від органів виконавчої влади. У такому випадку має бути забезпечена незалежність прокурорів та прозорість і справедливість їх діяльності (п.13). Зазначені моделі прокуратур мають переваги і недоліки, але жодна з моделей не виключається і не віддається перевага тій чи іншій моделі². Парламентська Асамблея Ради Європи (ПАРЄ) у своїх резолюціях та рекомендаціях постійно нагадувала українській владі про зобов'язання перед Радою Європи «змінити роль та функції прокуратури» відповідно до зазначених положень Рекомендацій 1604 (2003)³. Таким чином, реформування прокуратури України відбувається з урахуванням особливостей правової системи та існуючих в Україні правових реалій.

Для цього на конституційному рівні слід визначити, місце та роль прокуратури, як автономної і незалежної в системі державних органів, оптимізувати функції прокуратури, вдосконалити гарантії незалежності прокурорів, порядок призначення, підстави та процедуру звільнення Генерального прокурора України, встановити вимоги до особи, яка може обіймати цю посаду. Перші кроки в цьому напрямі вже зроблено. Однак, із врахуванням досвіду функціонування прокуратури в країнах-членах Європейського Союзу, доцільно визначити прокуратуру України, як автономну інституцію при судовій владі на правах самостійної підсистеми. Функції прокуратури безпосередньо пов'язані зі здійсненням правосуддя, а професії судді та прокурора за своїм характером є спорідненими. Комплексний аналіз конституційних норм дає підстави стверджувати, що віднесення прокуратури до судової влади жодним чином не означитиме посягання на особливий статус, повноваження і незалежність суддів. В Україні як на конституційному, так і на законодавчому рівнях відповідні гарантії існують (ст. 124 Конституції України; ст. 1 Закону України «Про статус суддів»). Жодна із

¹ Толочко, О.М. (2012). Реформування прокуратури України: інституціональний аспект. *Прокуратура України: історія, сьогодення та перспективи: матеріали міжнародної науковопрактичної*. Київ: Національна академія прокуратури України, 45-48.

² Рекомендація Res (2000) 19 Комітету Міністрів державам-членам «Про роль служби публічного обвинувачення в системі кримінальної юстиції» від 2000 року. *Статус органів публічного обвинувачення: міжнародні стандарти, зарубіжне законодавство і пропозиції щодо реформування в Україні*. Київ: Атіка, 21-22.

³ Рекомендація ПАРЄ 1604 (2003) 11 «Про роль служби публічних обвинувачів в демократичному суспільстві, заснованому на верховстві права» від 2003 року. *Статус органів публічного обвинувачення: міжнародні стандарти, зарубіжне законодавство і пропозиції щодо реформування в Україні*. Київ: Атіка, 15-17.

функцій прокуратури, зазначених у ст. 121 Конституції України, не посягає на здійснення судової влади, тобто на виключну компетенцію судів. Причому дії та рішення прокурора при здійсненні зазначених функцій можуть бути оскаржені в суді.

Таким шляхом пішли як більшість країн- членів ЄС (Латвія, Литва, Болгарія, Румунія Бельгія, Італія, Греція, Іспанія, Нідерланди, Португалія, Франція, Фінляндія та ін. Зокрема, у Фінляндії (1997 р.) та Польщі (2010 р.) було проведено реформу, внаслідок якої прокуратуру виведено із системи виконавчої влади (міністерства юстиції) та започатковано її діяльність як самостійного органу при судовій владі.

Для ефективного реформування прокуратури України, необхідно визначити її місце та роль в системі органів державної влади. На думку О. Литвака та П. Шумського реформування прокуратури повинно бути складовою частиною державно-правової реформи в Україні, здійснюватися з урахуванням реальних умов, які склалися в галузі забезпечення законності, захисту прав і свобод громадян та інтересів суспільства. У радянській і пострадянській юридичній літературі висловлені різноманітні погляди на місце прокуратури в системі державного механізму. Вони зводяться до наступного:

1) прокуратура повинна бути включена в судову гілку влади і її основною функцією має стати здійснення обвинувальної влади в державі;

2) прокуратура не повинна належати ні до виконавчої, ні до судової влади, а бути органом Верховної Ради України, щоб реально забезпечувати законність;

3) враховуючи статус Президента, котрий визнається гарантом Основного Закону, прав і свобод громадянина, було б логічно конструювати прокуратуру як структуру президентської влади, що здійснює від його імені нагляд за виконанням законів і указів Президента України в державі;

4) діяльність прокуратури має особливий, самостійний характер державної влади, що діє на основі притаманних цьому органу принципів і повноважень.¹

Отже, результати реформування прокуратури України на сьогоднішній день очевидні. Однак, оскільки прокуратура – це комплексний і багатогранний правовий інститут з єдиною централізованою системою, що виконує особливий вид державної діяльності, пов'язаний із діяльністю усього державного механізму України, і не належить до жодної з її гілок, то необхідним вбачається визначення характеру прокурорської наглядової влади при виконанні нею передбачених законом функцій. Головним, на наш погляд, для продовження реформування прокуратури України, є визначення її місця серед органів державної влади, враховуючи досвід країн-членів Європейського Союзу та особливості української державності. А також, варто пам'ятати, що прокуратура, здійснюючи нагляд, виступає носієм державно владних повноважень. Діяльність прокуратури України є одним із важливих механізмів реалізації державної влади, який забезпечує верховенство права і закону, єдність і зміцнення законності, захист прав і свобод людини та громадянина. Без належної законності в державі не може бути і сильної влади, тим більше, що Україна прагне стати правовою державою.

References:

1. Borovyk, A. (2011). Prokurors'kyj nahliad za doderzhanniam zakoniv [Prosecutor's supervision of the observance of laws]. *Visnyk prokuratury [Bulletin of prosecutor's office]*, 1(115), 22 [in Ukrainian].
2. Holovin, A. (2012). Diial'nist' prokuratury schodo zakhystu konstytutsijnnykh prav i svobod liudyny i hromadianyna u rishenniakh Konstytutsijnoho Sudu Ukrainy [Activities of prosecutor's office for protection of constitutional rights and freedoms of man and citizen in the decisions of the Constitutional Court of Ukraine]. *Holos Ukrainy [Voice of Ukraine]*, 174 (5424), 18 veresnia [in Ukrainian].
3. *Zakon pro prokuraturu 1991 [The Law on 1991 Prosecution]* (Verkhovna Rada Ukrainy). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy [Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine]*, 53, 793 [in Ukrainian].
4. *Zakon pro prokuraturu 2014 [The Law on Prosecution 2014]* (Verkhovna Rada Ukrainy). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy [Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine]*, 2-3, 12 [in Ukrainian].
5. Zarubyn's'ka, I.S., Naulik, N.S. (2013). Prokurors'kyj nahliad za doderzhanniam i zastosuvanniam zakoniv u mekhanizmi zakhystu prav i svobod liudyny v Ukraini [Supervision of the observance and application of laws in the mechanism of protection of rights and freedoms in Ukraine]. *Visnyk natsional'noi akademii prokuratury Ukrainy [Bulletin of the National Academy of the Public Prosecutor's office of Ukraine]*, 3, 7-8 [in Ukrainian].

¹ Литвак, О., Шумський, П. (2012). Проблеми реформування органів прокуратури. *Вісник Національної академії прокуратури України*, 1, 5-12.

6. Informatsiia Upravlinnia zv'iazkiv iz hromads'kistiu ta ZMI Heneral'noi prokuratury Ukrainy [The Office of Public Relations and Media of the General Prosecutors office of Ukraine]. <http://www.gp.gov.ua/ua/news.html?_m=publications&_t=rec&id=152078> [in Ukrainian].
7. Koz'iakov, I.M. (2015). Metodolohichni aspekty orhanizatsii prokurors'koi diial'nosti na suchasnomu etapi [Methodological aspects of prosecutorial activities at the present stage]. *Visnyk prokuratury, Vyp. 7 [Bulletin of prosecutor's office, iss.7]*, 23-33 [in Ukrainian].
8. Kravchuk, V.M. (2009). Prokuratura Ukrainy ta ievropejs'ka intehratsiia [Prosecutor's office of Ukraine and European integration]. *Ukrains'ko-hrets'kyj mizhnarodnyj naukovyj iurydychnyj zhurnal «Porivnial'no-pravovi doslidzhennia [Ukrainian Greek legal international scientific journal "Comparative legal research]*, 1, 137–141 [in Ukrainian].
9. *Kryminal'nyj protsesual'nyj kodeks Ukrainy 2013 [The Criminal Procedure Code of Ukraine 2013]* (Verkhovna Rada Ukrainy). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (VVR) [Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine]*, 9-10, 11-12, 13, 88 [in Ukrainian].
10. Lytvak, O., Shums'kyj, P. (2012). Problemy reformuvannia orhaniv prokuratury [The problem of reforming of the prosecution]. *Visnyk Natsional'noi akademii prokuratury Ukrainy [Bulletin of the National Academy of the Public Prosecutor's office of Ukraine]*, 1, 5-12 [in Ukrainian].
11. Rekomendatsiia Rec (2000) 19 Komitetu Ministriv derzhavam-chlenam «Pro rol' sluzhby publicznego obvynuvachennia v systemi kryminal'noi iustytstii» vid 2000 roku. Status orhaniv publicznego obvynuvachennia: mizhnarodni standarty, zarubizhne zakonodavstvo i propozytsii schodo reformuvannia v Ukraini [Recommendation Rec (2000) 19 of the Committee of Ministers to member states "The role of public prosecution service in the criminal Justice" 2000. Status of public prosecution: international standards, foreign legislation and proposals to reform in Ukraine]. Kyiv: Atika, 21-22 [in Ukrainian].
12. Rekomendatsiia PARYe 1604 (2003) 11 «Pro rol' sluzhby publichnykh obvynuvachiv v demokratychnomu suspil'stvi, zasnovanomu na verkhovstvi prava» vid 2003 roku. Status orhaniv publicznego obvynuvachennia: mizhnarodni standarty, zarubizhne zakonodavstvo i propozytsii schodo reformuvannia v Ukraini [Recommendation of PACE 1604 (2003) 11 "On the role of the Office of Public Prosecutors in a democratic society based on the rule of law" 2003. Status of public prosecution: international standards, foreign legislation and proposals to reform in Ukraine]. Kyiv: Atika, 15-17 [in Ukrainian].
13. Tolochko, O.M. (2012). Reformuvannia prokuratury Ukrainy: instytutsional'nyj aspekt. Prokuratura Ukrainy: istoriia, s'ohodennia ta perspektyvy: materialy mizhnarodnoi nauково praktychnoi konferencii [Reform of the Prosecutor's Office in Ukraine: the institutional aspect.. The Prosecutor's Office in Ukraine: history, present and prospects: materials of international scientific practical conference]. Kyiv: Natsional'na akademiia prokuratury Ukrainy, 45-48 [in Ukrainian].
14. Trahniuk, R.R. (2014). Reformuvannia funktsij prokuratury Ukrainy za novym Zakonom «Pro prokuraturu» [Reforming functions of Prosecution of Ukraine under the new Law "On Prosecutor's Office"]. *Elektronne naukove vydannia «Yurydychnyj naukovyj elektronnyj zhurnal» [Electronic scientific edition "Legal scientific electronic journal"]*, 3, 176-179 [in Ukrainian].
15. Trahniuk, R.R. (2014). Reformuvannia funktsij prokuratury Ukrainy za novym Zakonom «Pro prokuraturu» [Reforming functions of Prosecution of Ukraine under the new Law "On Prosecutor's Office"]. *Elektronne naukove vydannia «Yurydychnyj naukovyj elektronnyj zhurnal» [Electronic scientific edition "Legal scientific electronic journal"]*, 3, 176-179 [in Ukrainian].